

POEZIJA

Aleš Debeljak

Elegije s severa

***

Končno, zakaj žalost, zakaj strah? Ne pozna globine finskih jezer, mraza sibske tajge in zemljevida puščave Gobi. Ne pozna niti likov iz tvojih in mojih sanj. To je dejstvo. Ampak ti, kot vedno: prisluškuješ v mrak, prižigaš vžigalice, strmiš predse, človek, katerega ime na pamet črkuješ sredi noči, se še vedno ni oglasil, lačna si, v kotu sobe se stavec v naslonjaču vztrajno niha naprej in nazaj, naprej in nazaj, bleščeče tipke odloženega saksofona nemo ponavljajo tvoj mehki obraz, ki ga skrivaš pred seboj in drugimi, v izrezu okna konji skoraj lebdiyo nad zemljo, ko tavajo, nikomur na sledi, skoz usode ljudi, z repi iz stanjšane svile. In za hip, ko se stavec skloni nad stokrat prelistani tekst, vidiš jezdece, ki divje drvijo prek polj in skozi gozdove, sklonjenih glav in valujočih črnih las, na katerih se igrajo zadnji odsevi sonca, ki se manjša na obzorju, izginja, ni ga več. Ti zato uhaja verz neke dvanajstvrstične pesmi, ki je izrekla ves svet, kakor je bil in bo, ti zato večerni mrč slepi pogled, da ne vidiš vseh življenj hkrati, kot jih ne more videti človek, katerega ime črkuješ na pamet sredi noči, stoječ nekje na odprtem, sam, v temi, na planjavi?

***

Razmočena mehkoča mahu se ugreza pod nogami, ko hodiva čez napol pomrznjene zalive in skoz redka rastišča brez, potujoč v nepravilnem krogu, ki se širi v temo, skoz možgane in otrpla telesa ljudi in živali, ujetih v led, ki mora biti tu že od lani, ne: od vedno, enakomerna praznina pred nama, na slabo prekrvavljenih obrazih se nabirajo kristalčki ledu, slišim te, kako pritajeno, kakor na begu, prepevaš neznano melodijo, ne razločim besed, sapa se ti strjuje na krzne ni ovratnici, široko razprtih oči greva skoz tišino in vodeni sij zvezd, skoz vročična mrmranja otrok v neznanih taboriščih, december ali junij, ni razlike, pepel prekriva tla, kolikor daleč sega pogled, mokra volna srajc, gaziva skoz meglo, ki pronica v pljuča, kakor da prihaja izza gričev, za katerimi slutim nerazcvetene rože pod ženskimi ve-

kami, ki sanjajo o brazgotinastih obrazih, strfjujočih se v granit, gosti sneg naju zasipa, jekleno sivo nebo, spiva stoje, ne da bi naju zares zanimal ritem svitanj in zatonov, brez konca, kakor da se nikoli ni začelo, zobna sklenina razpada od mraza, nočeva se ločiti, komaj požiram slino, povej mi besedilo pesmi, rad bi pel s teboj.

Lahkotema: Sandra Bekar

Muzikarstva: Tina Koc

kojleš**šala

Sediva ob senčnem zidu samostana, ali tega, kar je ostalo od njega, naslednji avtobus, namenjen na zahod, pripelje čez pol ure, vlaga se ti nabira pod vekami, ali pa se mi samo zdi, vidim te, kako jokaš, kakor pri šestih letih, ko si izpiráš klor bazena iz oči, kako ti v trenutkih najlepše izgubljenosti rahlo nabrekajo ustnice in prsi, kako z drznim glasom poješ v nasadu pomarančevcev, katerega vhod je že desetletja zaprt za tujce, tisoče in tisoče milj stran, na drugi celini, kako se mrščiš, kadar ne moreš povedati vsega, kar bi hotela, kakor jaz zdaj, ko prvič motno slutim, da nisem s teboj, na isti paraleli, pod istim nebom, od daleč, kakor pri počitku, po špansko žubori klepet delavcev, drgetaš, ne misliš več na žareče privide puščav in pokrajine svojih sanj, ki jih hočeš obiskati, preden odideš pre-daleč, da bi se lahko vrnila, sklanjam se čisto blizu k tebi, da bi slišal, kaj mi hočeš reči, ne, ne vem, čigav je svet, če je to res to, kar me sprašuješ zdaj, ko niz drugih, naključnih nepotrebnih srečanj izginja iz kadra, ko celo tvoj obraz postaja vedno manj oster, in v meni narašča občutek, da moja samota ni nič manjša od tvoje.

Za tabo je vzhodna obala, utripanje možganov, z gnezdi pobitih ptic, v katerih trdeča se lupina jajc, močnejših od ognja in ledu, duši zarodke androgenov, giblješ se skoz močvirja, megle in naselja brezimnih prebivalcev, ki ne morejo več prepoznati svojih božjih prednikov, prikazujočih se v sanjah, ki so pretežke za ljudi, navajene slabosti in potrpljenja, čvrst prodiraš še naprej, mimo nepreglednih iglastih gozdov, v katerih tropi mladih srn, ki jim v žilah vré zastrupljena kri, brezglavo bežijo proti velikim jezerom, daleč na nedostopnem severu, da bi našli smrt na čakajočih osteh majhnih, okret-nih lovcev, ki so že pred meseci priveslali od tam, kjer se celini sti-kata v zaledenem sivu, gladko, kot brez odpora, drsiš skoz zavese iz vlage in svile, ki jih razpiráš po širini, kakor temno ladjevje pluje čez ocean, puščajoč za seboj zarezo penaste sledi, ki se v trenutku zapre, vzdolž neskončnih rek, na katerih se bleščijo trebuhi pobitih rib, prodiraš skoz soteske in kanjone, po strugah mineralov navzgor, v nedra svete gore, do temne točke čisto v središču, ki tiho, z neustavljivo silo žari, vanjo vroče dihneš, dotakneš se je, rahlo, v kriku iz globine, ki prebija bobnič, slišiš stoke tvojih manj srečnih sopot-

nikov, ki jih je daleč zadaj za vedno premagal spanec, na površini skale, zglajeni od mnogih poljubov, se zrcali tvoj otroški obraz, ožarjen od sladke bolečine, medenične kosti se razmikajo, slana tekočina te zapljusne, gosta kakor izbruh vulkana, ki se v trenutku strdi v ščit.

V tem kratkem trenutku, v polmraku neke mrzle sobe, grmenje prihaja od daleč, skoz slabo zatesnjena okna in prašne šipe, v tem poznem popoldnevu, voda v čajniku noče zavreti, ko ribe plitko dihajo pod ledom, ko včasih, očitno še napol v snu, trzneš, kakor da ničesar več ni, na kar bi lahko upal, ko je krdelo, bolje rečeno, čreda prezeblih jelenov pustila za seboj izsušena močvirja globoko v gozdovih in prišla že do prvih mestnih vrtov, ta bežni hip, ko ti mrzaz reže v hrbtenico, ko strjeni med poka v posodah, ko misel na žensko roko, položeno na čelo umirajočega, postaja vedno bližja, ko iz globin spomina vstajajo porušena naselja, katerih imena si si vedno želel pozabiti, ko se ti želodec krči od krivde in resnice, ko fazani preplašeno prhutajo iz tapiserij na steni, ko si skoz rezki zrak žvižgajo stražarji, ki zapuščajo svoja mesta, ko ostri kamen prebije lobanjo, ali naj te ta trenutek spomnim, da ne bo tvoje zmečkano telo nič drugačno od obrisa sence, ki jo osameli grm poševeno meče na zemljo nekje vzhodno od raja?

* * *

Zdaj, z grenkobo ali nežnostjo v glasu, z mehko zateglostjo žalostinke, v kateri poplave in razbita ogledala, surova moč najemnikov in slepi mladiči potujočih sesalcev vznemirjajo tvoj občutek za resničnost, ki se spreminja kakor nestalna otočja južnih morij, zdaj, z bujnimi slapovi žita, ki odteka v odtočni kanal kakor bledikasta kri smrtno ranjenih delfinov, z minutami zgroženosti, preden utoneš v kratki spanec, ki te ne odreši spomina na izgnanstvo, zdaj, ko rečeš sneg in je vse tako kot prej, z otožno melodijo, ki varljivo pospeva ritem vztrajnega teka čez brezmejna prostranstva, zdaj, obupno strastno, hlastno, tukaj, pri priprtih vratih, skoz katera sili voda, zdaj, ko se zidovi zblizujejo in pokajo polžje lupine pod čvrstimi koraki, zdaj, z zrelemi grozdi toče, ki te pribija ob tla, zdaj, na koncu in začetku poti, ki se zapirajo, zdaj, s temnim glasom, ki prihaja iz noči, ki si jo delil z ljudmi, ravno tako izgubljenimi kakor ti: se zmoreš prepoznati v tej pesmi?

* * *

V svitu, ko smo drseli skoz nastajajoča jutra, sem slutil zasnežene pokrajine srednjega zahoda in prazne trge majhnih naselij, poslopja brez stanovalcev, ki jih je opustošil njihov sen, mesta, ki

